

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลของการทำกิจกรรม วาดภาพเป็นกลุ่มที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการทำกิจกรรม วาดภาพเป็นกลุ่ม ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย โดยสังเขปดังนี้

#### จุดมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัยไว้คือ

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการสอนโดยการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาจำนวนเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการสอนโดยการทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่ม ที่มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

#### สมมุติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ดังนี้

1. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การวาดภาพเป็นกลุ่ม หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน
2. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม ร้อยละ 70 ของเด็กทั้งหมดมีความคิดสร้างสรรค์ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยดังนี้  
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัด  
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545  
จำนวน 831 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 43 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านหนองคู  
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ภาคเรียนที่ 2  
ปีการศึกษา 2545 จำนวน 1 ห้องเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่างรวม 30 คน เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบ  
หลายขั้นตอน (Multistage Sampling)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับดังนี้

#### 1. แผนการจัดกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่ม

แผนการสอนการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ  
ผ่านการตรวจแก้ไขด้านความถูกต้อง เหมาะสมด้านเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไขแล้วจำนวน 24 แผน  
แผนละ 3 คาบ รวมเวลาสอนทั้งหมด 72 คาบ

#### 2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์เรนซ์ ซึ่งดัดแปลงให้  
เหมาะสมกับเด็กไทยโดย อารี พันธุ์มณี ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ชุดคือ

กิจกรรมชุดที่ 1 การวาดภาพ (Picture Construction) เป็นการให้วาดต่อเติมจาก  
ภาพรูปไข่ที่กำหนดให้ให้มีลักษณะที่แปลกใหม่ น่าตื่นเต้นและน่าสนใจที่สุด และให้ตั้งชื่อภาพ  
ที่วาดนั้นให้แปลกที่สุด

กิจกรรมชุดที่ 2 การวาดภาพให้สมบูรณ์ (Picture Completion) เป็นการให้วาดต่อ  
เติมภาพจากเส้นต่างๆ ที่กำหนดให้ มีจำนวน 10 ภาพ ให้แปลกและน่าสนใจ พร้อมทั้งตั้งชื่อภาพ  
ให้น่าสนใจ

กิจกรรมชุดที่ 3 การใช้เส้น (Parallel Line) เป็นการให้ต่อเติมภาพ จากเส้นคู่ขนาน  
จำนวน 30 คู่ แต่ละคู่มีความสูง 2.5 เซนติเมตร มีระยะห่าง 0.8, 1.3 และ 1.7 เซนติเมตร  
จำนวน 3, 12 และ 15 คู่ ตามลำดับ กิจกรรมนี้เน้นการประกอบภาพ โดยใช้เส้นคู่ขนาน เป็นส่วน  
สำคัญของภาพและต่อเติมให้แตกต่างไม่ซ้ำกัน และตั้งชื่อภาพที่ต่อเติมแล้วให้แปลกและน่าสนใจ

กิจกรรมทั้ง 3 ชุดใช้เวลาสอบกิจกรรมละ 10 นาที รวมทั้ง 3 กิจกรรมใช้เวลา 30 นาที

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 3 ชุด แล้วบันทึกผล การสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน
2. ดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยทดลอง ให้เด็กทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม ตามแผนการ สอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง ในเวลาเรียนปกติใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง หรือ 3 คาบ ต่อวัน รวมทั้งสิ้น 72 คาบ
3. ทดสอบหลังเรียน เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้ว ก็ทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ด้วย แบบ ทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์จำนวน 3 ชุด ฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน
4. ตรวจสอบผลการทดสอบ นำคะแนน ที่ได้มาวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติ เพื่อตรวจสอบ สมมุติฐาน และสรุปผลการวิจัย

### การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที ( t - test ) แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน ( บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 109-111 )

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (  $\bar{X}$  ) ของแบบประเมินความเหมาะสมของแผนการสอน แบบทดสอบวัด ความคิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียน และหลังเรียน
2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน ( บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 109-111 ) ใช้ในการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ก่อนเรียนและหลังเรียน
4. การทดสอบไคสแควร์ ( วิสาข์ เกษประทุม. 2543 : 61 ) ใช้เปรียบเทียบค่าร้อยละของ เด็กปฐมวัยที่ผ่านเกณฑ์ คะแนนที่กำหนดก่อนเรียน และหลังเรียน

### สรุปผลการวิจัย

จากการทดลองทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยทำการทดลอง โดยการทดสอบก่อนเรียน ทดลองสอน และทดสอบหลังเรียน แล้วนำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ สรุปผลได้ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม การวาดภาพเป็นกลุ่ม มีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เด็กปฐมวัยทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มร้อยละ 70 ของเด็กทั้งหมดมีความคิดสร้างสรรค์ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

### อภิปรายผลการวิจัย

จากการทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล และสรุปผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลจากการทดลอง การทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มพบว่า ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสูงขึ้น ซึ่งพิจารณาได้จาก คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ของแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เท่ากับ 37.73 และคะแนนเฉลี่ย หลังเรียน เท่ากับ 63.53 ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ ระดับ.05 จากผลที่ได้สามารถ อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม เป็นการส่งเสริมให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยพัฒนาสูงขึ้น เพราะการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระมีโอกาสนในการแสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้คิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน เกิดความตระหนัก และใช้ความสามารถของตน ซึ่งเป็นการฝึกทักษะทางสังคม รวมทั้งความร่วมมือ จากการสังเกตการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มพบว่าเด็กปฐมวัย แต่ละกลุ่มได้ช่วยกัน ออกแบบภาพที่จะวาด ออกแบบสี ช่วยกันคิดถึงชื่อของภาพที่วาดรู้จักการรอคอย ขณะที่เพื่อนกำลังวาด แบ่งปันสี ช่วยกันระบายสี ตามที่ทุกคนได้ร่วมกันออกแบบภาพ และออกแบบสี ซึ่ง จันทน์ บุญคลัง (2542 : 86) กล่าวถึงการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มว่าเป็นวิธีที่เหมาะสม ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปสร้างสรรค์ ให้แก่เด็กปฐมวัย เพราะเป็นกิจกรรมที่ให้อิสระและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน และได้คิดร่วมกัน เกิดความคิดที่หลากหลาย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการทำงานร่วมกัน ของจอร์น โฮแมนส์ (George Homans. อ้างถึงในจันทน์ บุญคลัง. 2542 : 51) และได้เรียนรู้การรู้จักและการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรวมทั้งการทำกิจกรรมกลุ่ม หลักการเรียนรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรมการวาดภาพทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น เพราะทฤษฎีนี้เชื่อว่าการทำงาน โดยกลุ่มนั้นจะต้องให้ได้ผลงาน และความร่วมมือร่วมใจของผู้ทำงานประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้สอนสามารถ

ตรวจสอบได้ว่าเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มอย่างไรได้โดยการสังเกต พฤติกรรมของเด็ก และคอยช่วยเหลือพร้อมทั้งเสริมความเข้าใจให้แก่เด็ก ได้ตรงตามสภาพ แท้จริงของเด็กในสถานการณ์ปัจจุบัน การทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มเป็นการทำกิจกรรมที่ยึดหลัก ทฤษฎี การทำงานร่วมกันและเทคนิคการระดมสมอง ซึ่ง สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2544:123) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริมได้ด้วยการใช้เทคนิคการสอนเรียนรู้การ สร้างสรรค์โดยการกระทำ รวมทั้งเรียนรู้โดยวิธีการระดมพลังสมองจากการทำกิจกรรมกลุ่มที่เน้น การปฏิบัติด้วยตัวเด็กเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น รวมทั้งศิลปะ โดยเฉพาะการวาดภาพที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้เช่นกัน ซึ่ง รีเพอร์และคณะ (Leeper and others.1970 : 338) กล่าวว่า จากการศึกษพบว่าคุณค่าของกิจกรรมศิลปะนั้นมีมากมายเพราะกิจกรรมศิลปะ โดยเฉพาะการวาดภาพไม่ได้ทำให้เด็กสนุกสนานเท่านั้น แต่มีความคิดมีเหตุผล ประสิทธิภาพ และความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก รวมเข้าไปด้วย จากการสังเกตการ วาดภาพเป็นกลุ่ม ด้วยแบบสังเกตพบว่า เด็กที่ทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง โดยครูไม่ต้องกระตุ้น จะมี ระดับคะแนนความคิดสร้างสรรค์ในระดับที่น่าพึงพอใจ

ดังนั้น การทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มจึงสามารถพัฒนาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น

2. เด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มก่อนเรียนมีค่าร้อยละของจำนวนเด็ก ปฐมวัยที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มเท่ากับ 0 แต่หลังจากทำกิจกรรมวาดภาพ เป็นกลุ่มแล้วมีค่าร้อยละของจำนวนเด็กปฐมวัยที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม เท่ากับ 83.33 แสดงว่าการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มสามารถช่วยพัฒนาส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ให้สูงขึ้นเป็นอย่างดี ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคะแนนหลังเรียนเปรียบเทียบกับคะแนน ก่อนเรียนของเด็กปฐมวัยแล้ว จะเห็นได้ว่าเด็กทุกคนมีระดับคะแนนความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้น กว่าคะแนนก่อนเรียนทุกคน ถึงแม้ว่า เด็กอีกร้อยละ 30 ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม แต่จากผลของคะแนน พบว่า เด็กที่เหลือร้อยละ 30 หรือ 5 คน นั้นมีผลคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น เป็นที่น่าพึงพอใจ

จากผลการวิจัยดังกล่าวเป็นผลมาจากเด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่ม ที่มี ขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเสนอ ขั้นสร้างจินตนาการและแสดงผล และขั้น นำเสนอและเผยแพร่ ซึ่งทำให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้นเพราะเปิดโอกาส ให้เด็กมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ได้คิดและ แก้ปัญหาร่วมกันเกิดความตระหนัก และใช้ความสามารถของตนเอง มีความสามารถในการแสดง บทบาทที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นการฝึกทักษะทางสังคม ความร่วมมือ การแบ่งปันการยอมรับ

ความคิดเห็น ซึ่งกันและกัน รวมทั้งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย นอกจากนี้พียาเจท์ (Piaget. อ้างถึงใน สมพร สุทัศนีย์, 2541 : 20 ) กล่าวว่า เด็ก 3-5 ขวบ เรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมจากเพื่อน ภายใน โรงเรียนอนุบาล ลักษณะการเข้ากลุ่มของเด็กปฐมวัย เข้ากลุ่มกันจากการเล่นด้วยกัน การทำกิจกรรมด้วยกัน และสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมได้ รวมทั้งเข้ากลุ่มได้โดยธรรมชาติ และถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเสรีก็จะทำให้เด็กพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มของเด็กปฐมวัย ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้สูงขึ้น

จากผลดังกล่าว เป็นการสนับสนุนว่าการทำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในครั้งนี้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้ และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ศิลปะสร้างสรรค์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้ระดับหนึ่ง

#### ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน หรือการศึกษาครั้งต่อไปดังนี้

##### 1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้พบว่ากิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มส่งผลให้ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องควรดำเนินการดังนี้

- 1) โรงเรียน ควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้แก่เด็กนักเรียน เช่น การจัดสิ่งเร้าที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจะส่งเสริมความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย
- 3) การนำกิจกรรมการวาดภาพเป็นกลุ่มไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้เด็ก ครูผู้สอนควรปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียน ความสามารถของผู้เรียน รวมทั้งเวลา สถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม

##### 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาในลักษณะนี้โดยใช้วิธีเปรียบเทียบตามกลุ่มอายุ ว่าเด็กที่มีอายุต่างกันจะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
- 2) ควรมีการวิจัยกิจกรรมอื่น ๆ เช่น เกม การเล่านิทาน เป็นต้น ว่ามีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ต่อเด็กปฐมวัยอย่างไร

3) ควรมีการศึกษาในลักษณะนี้โดยใช้วิธีเปรียบเทียบเด็ก 2 กลุ่ม คือทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคลเพื่อศึกษาว่ามีผลต่อความคิดสร้างสรรค์อย่างไร

4) ควรทำการศึกษาทัศนคติ หรือความชอบของเด็กปฐมวัยต่อการทำกิจกรรมวาดภาพเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

5) ควรทำการศึกษาในลักษณะนี้โดยใช้วิธีทดลองกลุ่มอายุเพื่อเปรียบเทียบผลว่าหลังการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลแล้วเด็กอายุมากและเด็กอายุน้อยจะมีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันหรือไม่

6) ควรทำการศึกษาในลักษณะนี้โดยใช้ศิลปสร้างสรรค์แขนงอื่น ๆ สำหรับเด็กปฐมวัย เช่น การวาดภาพด้วยสีน้ำ การฉีกตัดปะ และการพับกระดาษ เป็นต้น

7) ควรมีการศึกษาเด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคม โดยศึกษาในแง่ของระยะเวลาที่เด็กใช้ในการปรับตัวหลังการทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่ม

8) ควรมีการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างในระดับอื่นทั้งประถมและมัธยมเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่เชื่อถือได้และมีความเที่ยงตรงมากขึ้น